

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัจจุบันภาษาอังกฤษถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการใช้ชีวิตและการพัฒนาในสังคมไทย คนที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดี จะมีโอกาสในสังคมและมีโอกาสที่จะพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าไปด้วยพร้อมกัน การเรียนรู้ภาษาไทยอย่างเข้มข้นจึงควรควบคู่ไปกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนในระดับต่อไป (ประนอม สุรัสวดี, 2535, หน้า 1) การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีทางด้านความรู้และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้แก่เด็กไทย

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักในความจำเป็นและเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยให้เริ่มใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 โดยจัดให้มีการสอนภาษาอังกฤษขึ้นในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นระดับเตรียมความพร้อม เป็นการสอนที่เน้นทักษะการฟัง-พูด เป็นเบื้องต้น โดยให้นักเรียนผ่านการฝึกกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความสุข สนุกสนาน โดยใช้ภาษาสื่อสารง่าย ๆ ในระดับต้นและพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ (กรมวิชาการ, 2539, หน้า 11).

การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษานั้น ปริมาณของเนื้อหาที่นักเรียนเรียนไม่สำคัญเท่ากับความสามารถในการใช้ภาษาอย่างแท้จริง และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ การเรียนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กประถมศึกษาที่เพิ่งเริ่มเรียน ถ้าไม่สร้างเจตคติที่ดี เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ยาก ไม่น่าสนใจ และเกิดความเบื่อหน่าย หวาดวิตก ซึ่งทั้งนี้ขึ้นกับวิธีการเรียนที่ได้รับจากครู สื่อการเรียนและสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ตลอดจนตัวผู้เรียนเองด้วย ซึ่งในด้านของตัวผู้เรียนนั้นในเรื่องอายุของผู้เรียนไม่ใช่องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จหรือไม่ ดังที่ ประนอม สุรัสวดี (2531, หน้า 1-2) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองไม่น่าจะมีกฎเกณฑ์ตายตัวที่กำหนดไว้ว่าอายุเท่าใดจึงจะเริ่มเรียน ความสามารถทางภาษาของคนมีมาแต่กำเนิด ซึ่งทำให้คนปรกติทุกคนสามารถพูด และเรียนรู้ภาษาแม่

หรือภาษาธรรมชาติของเขาได้ อีกทั้ง แครเชน และ เฟอเรล (Krashen and Ferrel อ้างใน อรุณี วัริยะจิตรา, 2532, หน้า 9) ได้สรุปเกี่ยวกับการเรียนภาษาที่สองซึ่งได้พื้นฐานข้อมูลจากงานวิจัยต่าง ๆ ว่าการเรียนภาษาแบบธรรมชาติเรียนจากการใช้ภาษาในการสื่อสารจริงการเรียนแบบนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในภาษา (Linguistic Knowledge) ขึ้นตามธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกับภาษาแรก นั่นคือเด็กเรียนภาษาโดยไม่รู้ตัวจากการรู้ภาษา เพนฟิลด์ (อ้างใน ประนอม สุรัสวดี, 2531, หน้า 1) ผู้เชี่ยวชาญทางระบบประสาทของแคนาดากล่าวว่า ตามทฤษฎีเกี่ยวกับความถนัดตามธรรมชาติในการเรียนภาษาในด้านกลไกของสมองและพัฒนาการของสมองนั้น เด็กจะมีความฉลาดในการเรียนภาษาต่างประเทศตั้งแต่อายุยังไม่ถึง 10 ปี และต่อไปจนถึง 14 ปี ในระหว่าง 8-10 ปีนั้น เป็นระยะเวลาที่สมองยืดหยุ่นมากที่สุด และมีความพิเศษเกี่ยวกับการพูด ในทำนองเดียวกัน เอลลิส (Ellis, 1986, pp.110) ได้กล่าวถึงเรื่องของอายุที่มีต่อการเรียนภาษาที่สองว่าถ้าเริ่มเรียนภาษาที่สองช่วงวัยเด็กผู้เรียนจะมีความสามารถออกเสียงได้ดีกว่าผู้เริ่มเรียนภาษาที่สองในวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากวัยเด็กมีความกล้าแสดงออกในด้านการสื่อสารมากกว่าผู้ใหญ่ แม้ผู้ใหญ่จะเรียนภาษาทางด้านศัพท์ไวยากรณ์ได้เร็วกว่าวัยเด็กแต่ เมื่อเวลาผ่านไปผู้ที่เรียนภาษาที่สองในวัยเด็กจะประสบความสำเร็จทั้งการออกเสียงที่ถูกต้องและด้านคำศัพท์และไวยากรณ์มากกว่า ดังนั้นการเรียนภาษาที่สองตั้งแต่วัยเด็กจะทำให้มีทักษะในการออกเสียงได้ถูกต้อง พร้อมทั้งความสามารถทางด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ควบคู่กันไปด้วยอันจะส่งผลให้การเรียนภาษาอังกฤษเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ ริชาร์ด ซึ่งเป็น ผู้อำนวยการสถานกงสุลอังกฤษ (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 หน้า 8) ได้พยายามค้นคว้าหาผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ว่าไม่มีประเทศใดที่เริ่มโครงการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาแล้วยกเลิก และได้แสดงความคิดเห็นว่า ประเด็นสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการควรพิจารณา ไม่ควรเน้นประเด็นที่ว่า "จะเริ่มเรียนเมื่อไร" แต่ควรมุ่งถึงประเด็นที่ว่า "จะเริ่มเรียนอย่างไร" จึงจะให้ประโยชน์และเกิดผลดีมากกว่า การเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองอย่างถูกต้อง สิ่งนี้เป็นตัวแปรที่สำคัญกว่าอายุของเด็ก ซึ่งผู้ที่มีความอยากรู้ภาษาอังกฤษจะเรียนได้ดีเพราะเขาต้องการและมีเจตคติที่ดีต่อทั้งตัวครู และต่อวิชาที่เรียน ซึ่งเป็นเสมือนด่านแรกที่นักเรียนจะผ่านเข้าไปสู่อาณาจักรแห่งความรู้ ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อครู หรือวิชาที่เรียน แม้บทเรียนจะง่ายเพียงใด นักเรียนก็ไม่สนใจ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องสร้างเจตคติที่ดีในเรื่องเหล่านี้ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเสียก่อน (อัญชลี แจ่มเจริญ, 2536, หน้า 10-11) ซึ่งสัมพันธ์กับ บันลือ พฤกษวัน (2534, หน้า 63) ได้กล่าวไว้ว่า "ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนทั้ง

หลายหาได้อยู่ที่เด็กเรียนรู้อะไร รู้มากน้อยเพียงใด เท่านั้นไม่ แต่สิ่งที่สำคัญอยู่ที่เจตคติ ความสนใจ และประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากสิ่งที่เรียนเป็นสำคัญ"

แต่เท่าที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีการใช้กลวิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เจตคติหรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อวิชาภาษาอังกฤษยังไม่ดีเท่าที่ควร เพราะนักเรียนมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ มีความกลัวและกังวลต่อการที่จะต้องแสดงออกทางภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จะต้องพูด (บุษบา สุวรรณโสภณ, 2539, หน้า 1) ซึ่ง แครเชน (Krashen, 1986 อ้างใน บุษบา สุวรรณโสภณ, 2539, หน้า 2) ได้กล่าวถึงสมมติฐานเกี่ยวกับจิตพิสัย (Affective filter hypothesis) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการที่ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษา ประการแรกคือ แรงจูงใจ (Motivation) ได้กล่าวถึงผู้เรียนที่มีแรงจูงใจสูงในการเรียนภาษาที่สองจะเรียนรู้ได้ดี ประการที่สองคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self- confidence) ผู้เรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองและมองตนเองในด้านดี (Good Self image) จะเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศได้ดี ประการที่สามคือ ความวิตกกังวล (Anxiety) ผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลในการเรียนอยู่ในระดับต่ำจะมีความพร้อมในการเรียนภาษาที่สองมากกว่าผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลในการเรียนสูง

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นวิชาที่จะต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะถือว่า เป็นภาษาที่ไม่ใช่ภาษาแม่ จึงจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษเป็นสิ่งแรกเสียก่อน อันจะทำให้นักเรียนลดความเบื่อหน่าย ความเครียด ความวิตกกังวลที่มีต่อการเรียนภาษาและเกิดความชอบในการที่จะเรียนภาษาอังกฤษ และเปิดใจที่จะยอมรับ สามารถเรียนภาษาได้ดีในระดับต่อไป ซึ่งได้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนแบบเรียนปนเล่น เป็นวิธีการในการนำธรรมชาติของเด็ก การเล่นชุกชุนและความไม่ยอมอยู่หนึ่งของเด็กเป็นหลัก (จิราภรณ์ กัมปนาท, 2530, หน้า 2) โดยสอดแทรกเนื้อหาเข้าไปในการเล่นต่างๆ ให้เด็กมีความรู้สึกที่กำลังเล่นอยู่ เด็กก็จะเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายความกลัว และกังวลต่อการที่จะต้องแสดงออกในทุก ๆ ด้าน อีกทั้งยังช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทำให้การเรียนเป็นเรื่องสนุกสนานและเกิดผลดี การเล่นจึงจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ดังที่ วราภรณ์ รักวิชัย (2535) ได้กล่าวว่า "การเล่นเป็นขบวนการเรียนของเด็กนั่นเอง"

การเล่นนอกจากจะเป็นความต้องการของเด็กแล้วการเล่นยังส่งเสริมในการพัฒนาทุก ๆ ด้านของเด็กด้วย เช่น ความสามารถในการใช้ภาษา การใช้สติปัญญา การใช้ร่างกาย ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาได้มาก โดยเฉพาะสามารถนำมาใช้กับการเรียนภาษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งประมวล คิตคินสัน (อ้างใน จรัสลักษณ์ จิรวินุลย์, 2535, หน้า 67) ได้ยกตัวอย่างไว้ว่าเป็นที่ยอมรับกันมาเกือบสามร้อยปีแล้วว่า เฟเนอลอง (Fenelon) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า เด็กบางราย

อ่านหนังสือออกในขณะที่กำลังเล่นสนุก และวงการศึกษาก็ยอมรับว่าเด็ก ๆ สามารถเรียนรู้โดยผ่านการเล่น จึงนับว่าการเล่นเป็นสิ่งที่เด็กต้องการและมีอิทธิพลในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างแท้จริงและวิราภรณ์ ปناهกุล (2531, หน้า 16) ยังได้เสนอแนวคิดของ เพียเจต์ ในเรื่องของการเล่นไว้อีกด้วยว่า การเล่นเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทางด้านสติปัญญาให้แก่เด็ก และการเล่นจะพัฒนาไปตามลำดับขั้นและความเห็นของ สการ์ฟ (Scarfe) คิดว่าการเล่นทำให้เด็กเรียนรู้วิธีเรียน ช่วยเด็กในการปรับตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเล่นทำให้เด็กมีความมั่นใจและค้นพบตัวเองที่ละน้อย มีนักการศึกษาหลายคนเห็นความสำคัญของการเล่นที่เป็นประโยชน์สำหรับการเรียน ดังที่เรียกกันว่า "Play Way" โดยมีโรงเรียนต้นแบบที่จัดการเรียนการสอนแบบ Play Way ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงวางแนวพระราชดำริให้นักเรียน "เล่นเรียน" ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการเล่น คือ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ปัจจุบัน ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช เป็นผู้บังคับการ ซึ่งได้นำแนวคิด Constructionism ของ Seymour Papert ให้เด็กเล่น แล้วเรียนรู้จากการเล่นนั้น ต่อจากแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ทรงวางแนวพระราชดำริไว้ก่อนแล้ว

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2540, หน้า 1-14) ได้มีความคิดเห็นว่าการเรียนในระบบโรงเรียน ล้มเหลวและก่อให้เกิดความทุกข์อย่างทั่วหน้า ทั้งเด็กและครูก็เพราะระบบโรงเรียนพยายามจะบังคับให้เด็กเรียน และรับในสิ่งที่เด็กไม่สนใจ ไม่สนุกด้วย ซึ่งท่านเชื่อมั่นว่าการเล่นเพื่อการเรียนรู้เป็นวิธีการสำคัญในการพัฒนาเด็กซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิราภรณ์ ปناهกุล ที่ทำการศึกษากำหนดการเล่นบางอย่างของเด็กไทยมาใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มทักษะ (วิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์) พบว่า เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียน

จากข้อความและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเรียนปนเล่นสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ในการเรียนภาษาอังกฤษได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการสอนเพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องกลวิธีการเรียนจนสามารถนำไปใช้ได้จริง ทำให้เกิดผลดีในการเรียนภาษาอังกฤษ กล่าวคือ ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีแรงจูงใจ และลดความวิตกในการเรียนโดยผ่านการเล่น ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าการจัดกิจกรรมการเรียนแบบเรียนปนเล่น จะทำให้การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาลักษณะสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษและเจตคติของนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- วัตถุประสงค์ของการวิจัย
1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีเรียนปนเล่น
 2. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการใช้วิธีเรียนปนเล่นในวิชาภาษาอังกฤษ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร
ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองเข้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 20 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง
- 2.1 เนื้อหาด้านหน้าที่ทางภาษา ได้แก่ การพูดขออนุญาต การใช้ประโยคคำถามและการตอบคำถามอย่างง่าย ๆ
- 2.2 เนื้อหาด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ ได้แก่
- การใช้ What's this ? - May I come in, please ?
- การใช้ It is a _____. - May I go out , please ?
- การใช้ This/That is a _____.
- 2.3 เนื้อหาด้านคำศัพท์ ได้แก่ สิ่งที่พบเห็นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สัตว์ ผลไม้ ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย บุคคลในครอบครัว จำนวนนับ วัน สัปดาห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียน
การสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล

การสอนแบบเรียนปนเล่น หมายถึง การสอนที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่เหมือนกับการเล่นไปในขณะเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เน้นการใช้สื่อของจริง อุปกรณ์กิจกรรมและวิธีการเล่นเกม เพลง บทบาทสมมติและการเล่นนอกกำลังกาย ครูจะใช้การสอนแบบเรียนปนเล่นในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุป

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เจตคติของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการสอนแบบเรียนปนเล่น โดยได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นวิธีการสอนแบบเรียนปนเล่น
2. ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะสำหรับพิจารณาปรับปรุงวิธีการสอนแบบเรียนปนเล่น
3. ทำให้เข้าใจบทบาทของครูในสภาพห้องเรียนที่จัดการเรียนแบบเรียนปนเล่น